

Aprob,
Avocatul Poporului,
Victor Ciorbea

RAPORT
privind vizita desfășurată la Penitenciarul Găești

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei la Penitenciarul Găești, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Conform art. 2 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, instituția Avocatul Poporului, prin Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, îndeplinește atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Protocolului optional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, ratificată prin Legea nr. 109/2009.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție monitorizează în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora, în principal prin: a) vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție în scopul verificării condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate; b) formularea de recomandări conducerilor locurilor de detenție vizitate în urma vizitelor efectuate; c) formularea de propuneri de modificare și completare privind legislația în domeniu sau observații privind inițiativele legislative existente în domeniu.

În acest context, în temeiul art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, instituția Avocatul Poporului a efectuat în zilele de 27 și 28 februarie 2019 o vizită la Penitenciarul Găești.

La efectuarea vizitei au participat doamna	, Adjunct al
Avocatului Poporului, doamna	-
jurist, domnul	- jurist, doamna
	- asistent social, domnul
- medic, domnul	- psiholog, consilieri ai instituției
Avocatul Poporului, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție precum și doamna	- reprezentant al Organizației Neguvernamentale "Fundată pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS).

Vizita a avut caracter inopinat și a avut ca obiective: asistența medicală asigurată persoanelor private de libertate, transferarea acestora, cererile înregistrate și modul de

soluționare, precum și verificarea condițiilor de cazare. Cu prilejul vizitei au fost formate două echipe, având fiecare stabilite obiective din cele menționate mai sus. Astfel, obiectivele echipei compusă din doamna , Adjunct al Avocatului Poporului, doamna -jurist, domnul -medic, domnul -psiholog și doamna -reprezentant al Organizației Neguvernamentale "Fundată pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS) au vizat asistența medicală asigurată persoanelor private de libertate și transferarea acestora. Obiectivele celeilalte echipe compusă din -jurist, -jurist și -asistent social, au vizat: condițiile de cazare, cererile formulate de persoanele private de libertate și modul de soluționare al acestora.

Menționăm încă de la început că, în cadrul întrevederilor cu persoanele private de libertate, prima echipă de vizită a constatat că unele dintre acestea *au refuzat să comunice cu echipa de vizită, să-și exprime opinia despre condițiile de cazare și tratament, despre respectarea drepturilor și să participe la întrevederi confidențiale de teamă unor eventuale represalii*. Și în cazul celor care inițial se înscriseră pe o listă pentru a purta convorbiri individuale în condiții de confidențialitate, au existat refuzuri ulterioare. Dintre persoanele care au acceptat să comunice cu echipa de vizită au existat persoane care au afirmat că: "noi ne luăm niște riscuri mari că discutăm cu dumneavoastră".

Echipa de vizită a transmis persoanelor private de libertate cât și conducerii penitenciarului că **nicio persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizitare, conform art. 42 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată**. Totodată, Protocolul Optional din 18 decembrie 2002 la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante ratificat de Parlamentul României prin Legea 109/2009 menționează că: **Nicio autoritate și niciun funcționar nu va dispune, aplica, permite ori tolera vreo sancțiune împotriva vreunei persoane sau organizații pentru fapta de a fi comunicat mecanismului național de prevenire ori delegațiilor acestuia orice informație, fie ea adevărată sau falsă, și niciuna dintre aceste persoane sau organizații nu poate fi prejudiciată în vreun alt mod (art. 21 alin. (1) din OPCAT)**.

În sprijinul constatării acestei stări de evitare a comunicării cu echipa de vizită, reținem că au existat persoane care au reclamat existența unor represalii în urma unei anchete efectuate de instituția Avocatul Poporului în luna ianuarie 2019, bazate pe faptul că au criticat condițiile din penitenciar. Conform declarațiilor acestor persoane, a doua zi de la efectuarea anchetei, o persoană a fost transferată la un alt penitenciar, fără să i se aducă la cunoștință motivul transferului, iar într-un alt caz unei persoane i s-a întocmit raport de incident pentru nerespectarea regulamentului de ordine interioară, raportul fiind contestat de către aceasta. În cazul primei persoane, aceasta a declarat că avea aprobată vizita unui membru al familiei în ziua apropiată.

În mod individual și separat, persoanele au declarat că motivul, în opinia lor, a fost cu privire la faptul că au discutat cu reprezentanții instituției și au prezentat unele deficiențe.

Una dintre persoanele private de libertate a menționat că, prin faptul că s-a opus transferului a fost agresată fizic de agenți care au folosit cătușele imobilizând-o și folosind forță în mod excesiv, prezentând răni la nivelul mainilor. Transferat fiind la un alt penitenciar, a fost prezentat la Serviciul de Medicină Legală la trei zile de la agresiunile suferite, obținând un certificat medico-legal, care descria leziunile constatate. De asemenea, potrivit susținerilor deținutului, în urma evenimentului, i s-au întocmit 4 rapoarte de incident.

Normele CPT precizează că diferența între folosirea forței fizice pentru a stăpâni un deținut și actele de violență împotriva lui poate fi imperceptibilă. Însă forța utilizată nu trebuie să fie mai mare decât este necesar. De asemenea, monitorizarea medicală sistematică a noilor veniți este esențială pentru diverse motive; mai precis, dacă este realizată corespunzător, va garanta că orice leziuni traumatische ale persoanei în cauză – cât și declarațiile persoanei legate de circumstanțele producerii acestora – sunt înregistrate fără întârziere.

Totodată, potrivit prevederilor Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, folosirea mijloacelor de imobilizare se face gradual, fără a depăși nevoile reale de imobilizare a deținuților, și încetează de îndată ce scopul intervenției a fost realizat.

În ceea ce privește întrevederile celei de-a doua echipe de vizită cu persoanele private de libertate, au existat persoane private de libertate care, de asemenea, nu au dorit să discute cu membrii echipei de vizită, însă fără vreo motivație anume, dar au fost și situații în care persoane private de libertate s-au înscris ulterior pe lista cu întrevederi și au purtat discuții cu membrii echipei a doua de vizită.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Referitor la capacitatea legală de cazare, numărul persoanelor private de libertate custodiate la data vizitei și condițiile de cazare ale acestora

Penitenciarul Găești este organizat pentru executarea pedepselor privative de libertate în regim deschis, astfel: sectorul de deținere, sectorul administrativ și alte spații auxiliare. La momentul efectuării vizitei, în cadrul penitenciarului se efectuau lucrări de reabilitare a unor spații și se avea în vedere amenajarea unui corp nou de deținere.

La nivelul unității penitenciare existau 3 (trei) secții de deținere (E1, E2 și E3) și erau **custodiate un număr de 312 persoane private de libertate**.

Capacitatea legală de cazare calculată la 4 mp conform dispozițiilor Ordinului ministrului Justiției (O.M.J.) nr. 2772/2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, **era de 388 de persoane private de libertate**. Astfel, Penitenciarul Găești nu se confrunta la data vizitei cu fenomenul de supraaglomerare.

În funcție de secția de deținere, camerele de cazare erau dotate cu 2-14 paturi metalice sau din material lemnos, așezate într-un singur sau în maxim două rânduri. Paturile erau dotate cu saltele și cu cazarmament individual, **însă o parte a saltelelor erau deteriorate**. Starea de igienă a camerelor de cazare era în ansamblu corespunzătoare, existând preocupare din partea persoanelor private de libertate în ceea ce privește igiena individuală și colectivă. Ferestrele mari prevăzute cu geam termopan asigurau un luminat natural corespunzător. În unele camere erau instalate televizoare și frigidere, articole ce făceau parte din bunurile proprii ale detinuților.

Secția E1 era compusă din 8 camere de deținere cu câte 2, 3 sau 4 paturi instalate, în care erau cazate 1, 2, 3 sau 4 persoane private de libertate în cameră, în funcție de numărul de paturi instalate în camera de deținere.

Unele camere de deținere nu erau ocupate în întregime, numărul persoanelor private de libertate fiind mai mic decât numărul paturilor instalate.

Spre exemplu: în Camera 1 erau instalate 3 paturi și erau cazate două persoane private de libertate; în Camera 2 erau instalate 4 paturi și era cazată o singură persoană privată de libertate; în Camera 6 erau instalate 4 paturi și erau cazate trei persoane private de libertate.

Secția E2 era alcătuită din 32 de camere de deținere, dispuse pe două etaje plus parter.

Parterul cuprindea 9 camere de deținere, după cum urmează: 2 camere erau destinate infirmeriei (Camerele p20 și p21), una pentru izolare respiratorie (Camera p15) și una pentru asigurarea dreptului la vizită intimă (Camera p18). În camere erau instalate 1, 2, 3 sau 4 paturi și erau cazate 1, 2, 3 sau 4 persoane private de libertate în cameră, în funcție de numărul de paturi instalate. *Etajul 1* era prevăzut cu 11 camere de deținere cu câte 2, 4, 6 sau 8 paturi instalate, în care erau cazate câte 2, 3 sau 4 persoane private de libertate în cameră, în funcție de numărul de paturi instalate în camera de deținere. *La etajul al doilea* existau 12 camere de deținere, cu câte 4, 6 sau 8 paturi instalate, în care erau cazate persoanele private de libertate care erau selecționate la activități lucrative, atât în interiorul, cât și în exteriorul locului de deținere.

De asemenea, ca și la Secția E1, unele camere de deținere nu erau ocupate în întregime, numărul persoanelor private de libertate fiind mai mic decât numărul paturilor instalate. Spre exemplu: *la parter*, în Camera p2.1 erau instalate 2 paturi și era cazată o singură persoană privată de libertate, în Camera p19 erau instalate 4 paturi și erau cazate trei persoane private de libertate iar în Camera p21 - infirmeria - erau cazate trei persoane private de libertate și erau instalate 3 paturi; *la etaj*, în Camerele 3 și 4, în fiecare dintre cele două camere, erau instalate câte 8 paturi și erau cazate 7 persoane private de libertate.

În componența Secției E3 erau incluse 18 camere de deținere, dispuse pe două etaje plus parter (ca la Secția E2), în care erau instalate câte 6, 10 sau 14 paturi, în care erau cazate câte 5, 6, 9, 10 sau 12 persoane private de libertate în cameră, în funcție de numărul de paturi instalate în camera de deținere. Si în această secție, unele camere de deținere nu

erau ocupate în întregime, numărul persoanelor private de libertate fiind mai mic decât numărul paturilor instalate. Spre exemplu: *la parterul secției*, în Camera p3 erau instalate 10 paturi și erau cazate 8 persoane private de libertate; în Camera 9 erau instalate 14 paturi și erau cazate 10 persoane private de libertate; în Camera 15 erau instalate 14 paturi și nu era cazată nicio persoană privată de libertate la data vizitei.

În ceea ce privește **condițiile de cazare**, echipa de vizitare a reținut ca **deficiențe** următoarele aspecte:

- **camerele situate la parterul secțiilor de deținere erau foarte friguroase**, unele calorifere fiind **reci sau nefuncționale** iar **la unele dintre acestea le lipsea grilajul de protecție de la partea superioară** (spre exemplu: camerele E 2.p17, E2.p18);
- unele camere erau **nezugrăvite**, cu pete de umezeală pe tavan și urme de mucegai pe perete (spre exemplu: camera E 2.p2.1 și E2.1.4);
- **mobilierul era uzat și insuficient pentru depozitarea bunurilor** - raportat la numărul de persoane cazate;
- pavimentul camerelor de deținere era acoperit cu un **linoleum degradat, rupt**;
- în unele camere, **instalațiile sanitare erau defecte** - chiuvetele nu aveau garnituri sau robineti de închidere, **apa picurând continuu**;
- ușile de acces în cabinele de toaletă din grupurile sanitare proprii ale unor camere de deținere vizitate, **nu erau prevăzute cu sistem de închidere, existând un cârlig metalic aplicat pe tocul ușii pentru închiderea lor** (spre exemplu: camerele E 2.p17, E2.p18) iar **pereții și tavanul (peste care era aplicată o protecție dintr-un material transparent)** prezentau **urme de igrasie** (spre exemplu, camera E2.1.1);
- în unele camere de deținere în care existau paturi suprapuse pe 2 nivele, **nu se respecta distanța dintre primul și al doilea pat, aceasta fiind foarte redusă**, fiind încălcate prevederile Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate din 17.10.2017, aprobate prin O.M.J. nr. 2772/2017 (spre exemplu, camera E2.p19);
- **prezența insectelor dăunătoare** (sub saltea patului individual al unei persoane private de libertate custodiate în camera E2.p17) și a **urmelor acestora**, fie pe peretei camerelor de deținere, fie pe suprafața utilă a patului sau alte piese de mobilier din lemn (spre exemplu: camerele E2.p19, E2. 1.1). Deși unitatea penitenciară a efectuat periodic

operațiuni de dezinsecție și deratizare după cum a reieșit din procesele verbale puse la dispoziție echipei de vizită, existau insecte dăunătoare, **prezența acestora fiind facilitată atât de existența paturilor confectionate din lemn cât și de amplasarea unor placaje din lemn pe suporturile metalice ale paturilor persoanelor private de libertate custodiate.**

• în Camera E2. p2.1 erau instalate 2 paturi și era cazată o singură persoană privată de libertate, care **folosea o aeroterma pentru a se încălzi, încrucișând, atât caloriferul din cameră, cât și cel din grupul sanitar erau nefuncționale.**

În plus, fereastra camerei era de dimensiuni reduse și nu putea asigura luminatul natural, iar iluminatul de veghe lipsea, camera fiind întunecoasă la lăsarea serii. Totodată, camera avea un aspect neîngrijit, fiind **nezugrăvită**, pe pereții acesteia putându-se observa cu usurință prezența urmelor de **mucegai**;

• în Camera E2. p21, ce avea destinație de infirmerie, erau instalate **3 paturi**, care aveau saltele în stare corespunzătoare, **însă suprafața utilă a patului era confectionată din placaj de lemn**. În cameră era frig, caloriferul fiind aproape rece. În schimb, iluminatul natural era asigurat de o fereastră mare, cu geam termopan. **Deși în cameră erau cazate 3 persoane private de libertate, mobilierul era insuficient**, fiind compus dintr-un singur dulap, două noptiere, o masă, un scaun și 1 televizor montat pe un suport poziționat deasupra patului din mijloc, persoana privată de libertate cazată în acel pat fiind nevoie să se mute și să se odihnească cu capul spre ușă (la picioarele patului) pentru a nu se lovi;

***o parte din camerele deținuților nu aveau baie proprie astfel că persoanele private de libertate foloseau o baie comună aflată în capătul culoarului. Acest spațiu era necompartmentat, nefiind asigurată intimitatea deținuților, iar o parte a dușurilor erau nefuncționale. De asemenea, nu se asigura o temperatură optimă, baia nefiind prevăzută cu sisteme de încălzire (calorifere).**

În legătură cu agentul termic (căldura și apa caldă), din examinarea documentelor puse la dispoziție de conducerea unității penitenciare a rezultat că **agentul termic era furnizat, în perioada 01.11.2018 – 31.03.2019, după următorul program: 6:00 – 8:30; 17:00 - 19:00; 24:00 - 2:00**, cu mențiunea că, potrivit Programului aprobat de directorul unității penitenciare, înregistrat cu nr. P2 62291/22.10.2018, *în funcție de temperaturile exterioare*,

programul de furnizare al agentului termic putea fi modificat de către directorul penitenciarului sau de către șeful de tură, în afara orelor de program, cu notificare în registrul de evidență C.T. (centrală termică). Cu toate acestea, subliniem faptul că luna februarie, când a fost efectuată vizita, intră în sezonul de iarnă, iar aşa cum s-a menționat mai sus, în unele camere era foarte frig.

La momentul efectuării vizitei, în cadrul unității penitenciare **erau amenajate 3 (trei) curți de plimbare**, câte una pentru fiecare secție de deținere, prevăzute cu băncuțe pentru odihnă, mese pentru tenis de masă și alte jocuri (șah, table ș.a.). În ceea ce privește mărimea curților de plimbare, din discuțiile purtate cu conducerea penitenciarului și din examinarea documentelor puse la dispoziția echipei de vizitare (planșe topografice, extras de carte funciară etc.), au reieșit următoarele dimensiuni: 750 mp - Secția E1; 1763,28 mp - Secția E2; 320 mp - Secția E3.1; 304 mp - Secția E3.2.

Una din curțile de plimbare, amenajată ca un parc, avea ocațiva copaci înalți, care oferea umbră în timpul zilelor călduroase, însă, echipa de vizitare a reținut că **cele 3 curți de plimbare nu aveau copertină care să ofere protecție împotriva intemperiilor vremii (ploi, ninsori, soare puternic etc.)**.

Potrivit *Normelor de spațiu pentru persoanele private de libertate ale CPT* (Strasbourg 15 decembrie 2015), *curțile de plimbare trebuie să fie spațioase și echipate corespunzător pentru a oferi persoanelor private de libertate posibilitatea de practicare a unui sport; de asemenea, trebuie să aibă dotări corespunzătoare pentru odihnă (bănci) și zone adăpostite împotriva intemperiilor (ploi, soare puternic)*.

Distribuția produselor de igienă personală se efectua lunar, **dar acestea erau de slabă calitate, fapt constatat și de către echipa de vizită**.

Apa rece era furnizată în mod permanent, iar analizele probelor de apă, efectuate lunar la laboratorul Direcției de Sănătate Publică Dâmbovița, au certificat că parametrii de potabilitate ai apei se încadrează în normele prevăzute de legislația în vigoare.

Persoanele private de libertate au declarat că din noiembrie 2018 nu le-a fost preluată lenjeria pentru a fi spălată la spălătorie, din cauza unei defecțiuni a mașinii de spălat.

Referitor la transferul persoanelor private de libertate, menționăm că potrivit art. 45 alin. (1)-(4) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal:

(1) Transferarea persoanelor condamnate în alt penitenciar, ca urmare a stabilirii provizorii a regimului de executare, se dispune de către directorul penitenciarului, conform profilării penitenciarelor stabilite prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(2) Transferarea persoanelor condamnate în alt penitenciar, ca urmare a stabilirii sau schimbării regimului de executare a pedepselor privative de libertate sau pentru alte motive întemeiate, se dispune, la propunerea comisiei prevăzute la art. 32 sau la cererea persoanei condamnate, cu avizul comisiei prevăzute la art. 32, de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(3) Transferarea persoanelor condamnate în alt penitenciar, dacă este necesară activitatea unui organ judiciar, se dispune, la solicitarea organului judiciar, de către directorul penitenciarului iar, în cazul persoanelor condamnate solicitate de mai multe organe judiciare în aceeași perioadă de timp, transferarea temporară se dispune de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(4) Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor dispune transferarea temporară în situația prevăzută la alin. (3), ținând cont de următoarele criterii: a) cauzele penale în care, pentru persoanele condamnate, au fost emise mandate de arestare preventivă; b) cauzele penale au prioritate față de cauzele civile; c) instanțele judecătoarești au prioritate față de celealte organe judiciare; d) gradul de jurisdicție a organului judiciar care instrumentează cauza; e) netransferarea ar afecta grav urmărirea penală sau judecata.

De asemenea, art. 108 alin. (1)-(4) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, prevede:

(1) Comisia prevăzută la art. 32 din Lege face propuneri de transfer Administrației Naționale a Penitenciarelor, în următoarele situații: a) stabilirea sau schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate în situația în care acesta nu se încadrează în profilul unității; b) depășirea capacitații de cazare a penitenciarului; c) înscrierea deținuților la cursuri de formare profesională ori de instruire școlară; d) folosirea deținuților la muncă, la activități de educație și de asistență psihologică și asistență socială; e) în cazul deținuților

pentru care măsurile de siguranță, de asigurare a ordinii și disciplinei la nivelul penitenciarului sunt neîndestulătoare; f)pentru încheierea căsătoriei; g)alte motive temeinic justificate.

(2)Deținuții pot formula cereri de transfer în alt penitenciar, în cazul în care cererile de transfer sunt transmise Administrației Naționale a Penitenciarelor, acestea se remit administrației penitenciarului, în vederea avizării de către comisia prevăzută de art. 32 din Lege.

(3)Cererilor formulate de alte persoane sau organizații nonguvernamentale li se vor da curs doar în măsura în care acestea sunt însușite de către deținuți.

(4)Transferarea deținuților la un alt penitenciar se face conform profilării penitenciarelor, stabilite prin decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor prevăzută la art. 45 alin. (1) din Lege, și va ține cont, de regulă, ca penitenciarul să fie situat cât mai aproape de localitatea de domiciliu a acestora.

Potrivit informațiilor comunicate de conducerea unității penitenciare, în anul 2019 până la data vizitei au fost primiți prin transfer un număr de 170 deținuți. De asemenea, în aceeași perioadă au fost transferate un număr de 145 persoane private de libertate, din care pentru afaceri judiciare un număr de 56 deținuți, în vederea executării pedepsei un număr de 56 deținuți, pentru participarea la muncă 2 deținuți și în vederea spitalizării 31 de deținuți. Totodată, în anul 2019 până la data vizitei, 86 de persoane custodiate au fost liberate, 84 de persoane liberate condiționat și 2 persoane la termen.

Majoritatea persoanelor private de libertate au criticat faptul că își executau pedeapsa la o distanță mare față de domiciliul acestora, **că prezintă grave dificultăți în păstrarea legăturii cu familia și în unele cazuri că se aflau în imposibilitatea de a fi vizitate de către familie** (soție, frați, părinți, copii minori). Din verificările efectuate în cazul unora dintre persoanele private de libertate a rezultat că **acestea nu au avut nicio vizită din partea familiei în ultimele 12 luni**. Totodată, unii deținuți au declarat că cererile pe care le-au formulat pentru a fi transferate în penitenciarele apropiate de domiciliul lor nu au fost aprobate.

Unele persoane private de libertate au adresat memorii Ministerului Justiției și Administrației Naționale a Penitenciarelor exprimându-și dorința de a fi transferați la un

penitenciar apropiat de domiciliu, făcând cunoscute problemele medicale și socio-financiare ale familiei persoanelor private de libertate, însă răspunsurile au fost negative.

Cu titlul de exemplu, o solicitare a persoanei private de libertate adresată Administrației Naționale a Penitenciarelor de transfer de la Penitenciarul Găești la Penitenciarul Iași era motivată de faptul că ”este cel mai apropiat penitenciar de domiciliul meu”, primește număr de înregistrare la 7 zile de la întocmirea ei și i se răspunde cu precizarea ”netransferabil întrucât anterior s-a aprobat executarea pedepsei la Penitenciarul Găești conform dispoziției ANP”. Din motivarea răspunsului rezultă că **situația persoanei în cauză nu a fost analizată, invocându-se pur și simplu o decizie anterioară**. Persoana privată de libertate a semnat de luare la cunoștință la aproximativ 54 de zile de la întocmirea cererii.

Referitor la trimiterea plângerilor/sesizărilor persoanelor private de libertate care au fost adresate Ministerului Justiției la Administrația Națională a Penitenciarelor, apreciem că aceasta nu constituie o modalitate adecvată de soluționare a petițiilor. În acest context, potrivit Normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii, inspecțiile în închisori reprezintă garanții fundamentale împotriva relelor tratamente.

Soluționarea plângerilor persoanelor private de libertate adresate Ministerului Justiției trebuie să fie făcută independent de persoanele/instituția la care se face referire în plângere, evitându-se direcționarea spre soluționare instituției asupra căreia s-a făcut plângerea.

Echipa de vizită a constatat că la nivelul Penitenciarului Găești existau multe transferuri ale persoanelor din regiunea Moldova. Perioadele de custodiere în cadrul penitenciarului depășeau 12-18 luni, **nu reprezentau situații de urgență, ci prin numărul persoanelor și timpul de custodiere, deveniseră o regulă, ceea ce afecta în mod semnificativ menținerea legăturii cu familia și reintegrarea socio-familială**.

Însă, din discuțiile purtate cu reprezentanții unității penitenciare a rezultat faptul că, numărul mare de transferuri din zona Moldovei s-a datorat lipsei penitenciarelor și a unor secții distincte profilate pe executarea pedepsei privative de libertate în regim deschis, pe de o parte, iar pe de altă parte, lucrărilor de reabilitare la care au fost supuse penitenciarele din această zonă (Botoșani, Iași etc.).

Potrivit Normei 51 a Comitetului European pentru Prevenirea Torturii: *Este foarte important pentru deținuți să păstreze contacte rezonabil de bune cu lumea exterioară. Mai presus de toate, deținutului trebuie să i se dea posibilitatea salvării relațiilor lui cu familia și prietenii apropiati. Prințipiu de bază trebuie să fie promovarea contactului cu lumea exterioară; orice limitare a acestui contact trebuie să se bazeze în exclusivitate pe imperitive serioase de securitate sau pe considerente privind resursele disponibile.*

De asemenea, conform **Deciziei nr. 704/2018** pentru modificarea și completarea **Deciziei directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 704/2016** privind profilarea locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, categoriile de persoane custodiate de Penitenciarul Găești sunt: condamnați din regimul deschis, cu domiciliile în județele Prahova, Dâmbovița și Argeș.

Persoanele private de libertate au declarat că **transferul lor s-a făcut fără o informare scrisă prealabilă**. Nu exista un anumit termen de informare pentru persoanele care urmau să fie transferate, în general acestea erau anunțate că vor fi transferate cu o zi înainte, iar această informare era una verbală. De asemenea, acestea erau înștiințate doar despre transfer, nu și despre motivul care stătea la baza acestuia. Dacă urmau să fie transferate pentru afaceri judiciare, acestea erau înștiințate prin cităția emisă.

În cazurile transferurilor la instanțele de judecată, unele transferuri nu s-au făcut direct la instanța din orașul apropiat, ci cu oprire peste noapte la un alt penitenciar, transferul desfășurându-se pe parcursul a două zile. Pe timpul nopții persoanele au declarat că au fost cazate **în camere pe tranzit la regimul de maximă siguranță, care nu corespunde regimului persoanei în cauză**, o cameră cu aproximativ 27 de paturi.

În cuprinsul dosarelor consultate de echipa de vizită **nu au fost identificate copii ale deciziilor de transfer** nici cele care făceau referire la actualul transfer nici alte decizii de transfer anterioare pentru a se putea cunoaște traseul unei persoane private de libertate în cadrul sistemului penitenciar. Pe coperta dosarelor erau enumerate transferurile persoanelor custodiate, iar în cadrul dosarelor, existau înștiințări între penitenciare cu privire la transfer, însă nu putea fi urmărit un curs al transferurilor unei persoane, neexistând deciziile de transfer care să cuprindă motivele transferurilor. Deciziile de transfer se aflau la Biroul

Evidență din cadrul Penitenciarului Găești, potrivit declarațiilor reprezentanților unității penitenciare.

Penitenciarul dispunea de un sistem informatizat unde se regăseau transferurile și motivele acestora pentru fiecare persoană custodiată în Penitenciarul Găești. Potrivit informațiilor furnizate de reprezentanții penitenciarului, cele mai multe dintre persoanele private de libertate cu domiciliul în zona Moldovei erau transferate în baza schimbării regimului de executare.

De asemenea, **în dosarele studiate nu există o înștiințare a persoanelor private de libertate cu privire la dispoziția/decizia de transfer în alt penitenciar**. Reprezentanții unității penitenciare au prezentat echipei de vizită o adeverință de împlinire a procedurii în cazul unei persoane private de libertate aflate în Penitenciarul-Spital Târgu Ocna, căreia i se adusese la cunoștință conținutul dispoziției ANP prin care s-a dispus transferarea la Penitenciarul Iași, în vederea executării pedepsei, după terminarea tratamentului. Echipa de vizită a constatat că **nu există o procedură constantă a unităților penitenciare cu privire la înștiințarea persoanelor private de libertate despre dispoziția/decizia de transfer în alt penitenciar**. Însă, se cuvine a sublinia că **dispozițiile legale, în vigoare la data vizitei, nu reglementau procedura înștiințării persoanelor private de libertate despre decizia de transfer în alt penitenciar. De lege ferenda, ar trebui ca o astfel de procedură, în prezent neprevăzută de lege, să fie reglementată legal**.

De asemenea, potrivit declarației unei persoane private de libertate, când a fost transferată la Penitenciarul Găești, i s-au adus la cunoștință cu câteva ore înainte de efectuarea transferului ”fă-ți repede bagajul, că pleci pe cursă”, neavând posibilitatea de a-și anunța familia care urma să vină în vizită. Regula 68 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) prevede că fiecare deținut va avea dreptul și va fi asigurat cu capacitatea și mijloacele de a-și informa imediat membrii familiei sau orice altă persoană indicată ca persoană de contact, despre privarea sa de libertate, transferul său la o altă instituție și orice boală sau vătămare gravă. Potrivit documentelor studiate, în general, înștiințarea membrilor familiilor era efectuată de penitenciarul unde urmau să fie transferați, în ziua primirii persoanelor custodiate.

Din consultarea dosarelor, s-a reținut frecvența ridicată a transferurilor unor persoane. Spre exemplu, o persoană a fost transferată în 5 penitenciare în ultimele 18 luni. Înștiințările emise de Penitenciarul Găești către alte penitenciare, cu privire la transfer nu erau date.

Potrivit Normelor CPT transferul repetat poate fi o formă de tratament inuman și degradant: *În orice caz, mutarea continuă a unui deținut de la o instituție la alta poate avea efecte foarte periculoase asupra stării lui psihice și fizice. Mai mult decât atât, un astfel de deținut va avea dificultăți în menținerea contactelor apropiate cu familia și avocatul lui. Efectul general al transferurilor succesive asupra deținutului poate constitui, în anumite circumstanțe, un tratament inuman și degradant.*

În contextul menținerii legăturii cu familia, reținem situația unui deținut din Penitenciarul Vaslui, transferat în Penitenciarul Găești, care formulase plângere împotriva Raportului Comisiei pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate din cadrul Penitenciarului Vaslui, solicitând executarea pedepsei în regim semideschis. *Motivația plângerii a fost menținerea legăturii cu familia sa (mama decedată, iar soția și copilul fiind singurii care îl vizitau, astfel că transferarea i-ar fi afectat starea emoțională).*

Apreciind că persona condamnată prezintă suficiente garanții pentru încadrarea în regimul cel mai bland de executare a pedepsei închisorii, corespunzând necesităților de reintegrare socială, judecătorul de supraveghere a respins plângerea deținutului și a dispus menținerea regimului de executare, respectiv regimul deschis.

De asemenea, într-un alt caz o instanță de judecată din București a solicitat prezentarea unei persoane private de libertate, însă răspunsul motivat al Penitenciarului Găești a fost: "nu poate fi prezentă în fața instanței ca urmarea supraaglomerării curselor ANP".

Cu privire la condițiile de transfer, persoanele private au menționat că **nu beneficiau de hrană caldă** atunci când ajungeau în penitenciarele unde se făcea opririle și nici la cele de destinație, deoarece nu erau înregistrate pentru a primi porția de hrană, acestea aveau ca hrană rece doar alimentele pe care le dețineau din resurse proprii (pachete personale). Într-un caz, o persoană cu diagnostic și tratament pentru diabet a declarat că înainte de a fi transferată nu a beneficiat de măsurarea glicemiei.

În cea dea doua zi a vizitei, au fost transferate la Penitenciarul Găești un număr de 6 persoane, trei de la Penitenciarul București Jilava și trei de la Penitenciarul Iași. Transferul

persoanelor private de libertate se efectua în zile de luni și joi, potrivit informațiilor comunicate de reprezentanții unității penitenciare. Persoanele transferate înainte de a fi introduse în camere au fost consultate de medic, acesta consemnând în documentele medicale ”clinic sănătos, fără acuze, fără urme de violență corporală la momentul examinării”. Cu același transport 5 persoane au plecat din Penitenciarul Găești către alte penitenciare.

Echipa de vizită a solicitat permisiunea de a observa interiorul mașinii de transport. După solicitarea și primirea aprobării, doi membri ai echipei de vizită au urcat pentru a observa numărul persoanelor din autovehicul și condițiile de transfer. Astfel, 17 persoane se aflau în spațiul comun și câte o persoană dintre care una de sex feminin în trei cușete diferite. **În cadrul escortei nu a fost prezent niciun agent de sex feminin care să însoțească persoana privată de libertate de sex feminin.**

De remarcat că șeful escortei a refuzat să comunice orice altă informație cu privire la motivul pentru care cele trei persoane erau transportate în cușetă sau alte detalii despre transport.

Potrivit Normelor CPT personalul mixt constituie o garanție importantă împotriva relelor tratamente în locurile de detenție. Prezența unui personal masculin și feminin poate avea efecte benefice atât în termeni etnici cât și pentru a favoriza un grad de normalitate într-un loc de detenție.

Referitor la asigurarea asistenței medicale

În cadrul Penitenciarului Găești existau amenajate cabinetul de medicină generală și cabinetul stomatologic, dotate conform prevederilor Ordinului nr. 153/2003 emis de Ministerul Sănătății și Familiei pentru aprobarea normelor metodologice privind înființarea, organizarea și funcționarea cabinetelor medicale – Anexa 2, dotarea minima obligatorie pentru cabineți medicale de specialitate. Cabinetul de medicină generală era dotat cu canapea de consultații, aparat de urgență, dulap pentru păstrarea medicamentelor persoanelor private de libertate, dulap pentru păstrarea documentelor medicale, echipament informatic, cânțar, tensiometru, stetoscop, termometre, glucometru, teste pentru

determinarea glicemiei etc. Cabinetul stomatologic era dotat cu unit dentar, instrumentar stomatologic, aparatură pentru sterilizare, aparat de urgență etc.

De asemenea, în cadrul unității penitenciare mai erau amenajate infirmeria, camera de recoltare spută și un izolator cu grup sanitar propriu. Există încheiat contract privind colectarea, transportul și eliminarea finală a deșeurilor periculoase rezultate din activitatea medicală.

La data vizitei unitatea penitenciară avea Autorizație Sanitară de Funcționare, în termen legal, emisă de Direcția de Sănătate Publică Dâmbovița.

Postul de medic de medicină generală prevăzut în statul de funcții era vacant. Asistența medicală a persoanelor private de libertate custodiate în Penitenciarul Găești era asigurată de doi medici cu specializarea medicină generală/medicină de familie, dintre care un medic era detașat de la Penitenciarul Craiova, cu program de activitate de două ori pe lună. Începând cu luna februarie a anului 2019, unitatea penitenciară încheiește contract de prestări servicii cu un medic specialist medicină de familie, având ca obiect asigurarea zilnică a serviciilor de asistență medicală primară, **dar la data vizitei acesta nu încheiește un contract de furnizare servicii medicale cu CASA OPSNAJ, demersurile în acest sens nefiind finalizate.** Chiar dacă medicul avea drept de liberă practică în specialitatea în care fusese confirmat, serviciile medicale gratuite acordate în sistemul asigurărilor sociale de sănătate trebuiau avizate de medicul detașat, care avea încheiat un contract în acest sens. Serviciile de medicină generală erau asigurate și de 5 asistenți medicali generaliști, un asistent de igienă și un asistent farmacie. **Pe statul de funcții mai există un post vacant de asistent medical.**

Graficul de planificare a activității personalului medical, prezentat echipei de vizită, a evidențiat faptul că se asigura permanența în acordarea serviciilor medicale.

Serviciile medicale pentru persoanelor private de libertate erau acordate de către medic la cererea acestora, în baza unei programări efectuate pe fiecare secție de deținere, sau ori de câte ori era nevoie, în timpul programului zilnic de lucru al acestuia. Conform datelor consemnate în Registrului de consultații medicale, în anul 2018 au fost acordate persoanelor private de libertate 18823 consultații medicale, reprezentând o medie de 50 consultații/zi, iar în anul 2019, până la data vizitei, au fost acordate 2871 consultații. Motivele pentru care persoanele private de libertate au fost prezentate la cabinetul medical au fost controlul

medical la intrarea în penitenciar, controlul medical efectuat cu ocazia transferului în alte unități penitenciare sau în caz de liberare, dar și consultații medicale acordate în situația unor afecțiuni acute (afecțiuni ale căilor respiratorii superioare, afecțiuni cutanate, musculo-scheletale, digestive și uro-genitale, afecțiuni dentare etc.).

În cea de-a doua zi a vizitei, 6 persoane private de libertate au fost transferate din alte unități în Penitenciarul Găești, iar 5 persoane au fost transferate din acest penitenciar spre alte penitenciare. Din verificarea documentelor medicale a rezultat că toate persoanele transferate au beneficiat de consultație medicală la intrarea în penitenciar în cazul celor transferați la Găești sau în ziua anterioară plecării în cazul celor transferați către alte penitenciare. Persoanele diagnosticate cu afecțiuni medicale cronice care necesitau tratament permanent au primit la plecare tratamentul pentru câteva zile, acesta fiind încredințat șefului de escortă în baza unui proces verbal, potrivit prevederilor legale cuprinse în Ordinul nr. 429/C-125/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor.

La intrarea în penitenciar, persoanelor private de libertate li se întocmea o fișă individuală de triaj epidemiologic în care erau consemnate percheziția corporală și a bagajelor, controlul medical și recomandările efectuate (tuns, îmbăiere, izolare de colectiv etc.), prezența eventualelor leziuni traumatice etc.

Existau întocmite fișe medicale pentru toate persoanele private de libertate, în care erau înregistrate consultațiile medicale, internările în spital, rezultatele consultațiilor de specialitate și al analizelor efectuate etc. Au fost prezentate echipei de vizită o serie de documente medicale și registre folosite în activitatea curentă a cabinetelor medicale (Registrul de consultații medicale, Registrul de tratament, Registrul de noi-intrați, Registrul de evidență boli cronice, Registrul de incidente auto/heteroagresiuni, Registrul persoanelor aflate în refuz de hrană, Registrul de internări în spital, etc.). Membrii echipei de vizită au constatat faptul că toate documentele prezentate erau actualizate, înregistrate și completate în mod corespunzător.

Persoanele private de libertate cu afecțiuni medicale cronice, diagnosticate cu ocazia primirii în unitate, inclusiv prin transfer, a controlului medical periodic sau prin examinări medicale curente, erau luate în evidență la cabinetul medical, în vederea dispensarizării și asigurării tratamentului corespunzător. Conform registrului de boli cronice, la data vizitei

se aflau înregistrate mai multe persoane private de libertate diagnosticate cu afecțiuni cronice (77 boli cardiovasculare, 18 diabet zaharat, 80 afecțiuni psihice, 26 hepatite cronice virale de tip B sau C, 35 afecțiuni respiratorii cronice, 60 afecțiuni digestive, 8 afecțiuni neurologice etc.), care urmau tratament permanent recomandat de medicul specialist. Nu au existat dificultăți în asigurarea tratamentului medicamentos necesar acestor categorii de persoane private de libertate.

Consultațiile medicale de specialitate și investigațiile paraclinice (radiologie, analize laborator etc.) recomandate de către medic se efectuau la cabinete de specialitate din cadrul penitenciarelor-spital (Penitenciarul-Spital Mioveni, Penitenciarul-Spital București-Rahova, Penitenciarul-Spital București-Jilava, Penitenciarul-Spital Dej etc.). Aceste consultații se acordau în baza biletului de trimitere eliberat de medicul unității penitenciare, în conformitate cu prevederile Contractului-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate și ale normelor metodologice de aplicare a acestuia. Din verificarea documentelor medicale a rezultat faptul că în anul 2018 au fost efectuate 227 de consultații de specialitate. Acestea au fost efectuate în scopul stabilirii diagnosticului și a stabilirii indicației terapeutice în cazul unor afecțiuni acute care depășeau competența personalului medical (afecțiuni chirurgicale, oftalmologice, ORL, gastroenterologice etc.), dar și al reevaluării persoanelor private de libertate diagnosticate cu afecțiuni medicale cronice (afecțiuni cardiovasculare, boli psihice, afecțiuni respiratorii, diabet zaharat și boli de nutriție etc.). Deși nu au existat dificultăți evidente în asigurarea consultațiilor medicale de specialitate, în urma verificării fișelor medicale ale unor persoane private de libertate, **echipa de vizită a identificat unele întârzieri în evaluarea persoanelor diagnosticate cu boli cronice, fapt motivat de personalul medical prin numărul relativ mare de cazuri transferate în această unitate penitenciară, dar și a numărului insuficient de personal medical.**

Din interviurile echipei de vizită cu unele persoane private de libertate a rezultat faptul că au existat și solicitări de consultații medicale de specialitate efectuate de un medic anume desemnat de către acestea, conducerea instituției avizând favorabil aceste cereri.

În urma verificării Registrului de internări în spital a rezultat că în anul 2018 au fost înregistrate 130 de internări ale persoanelor private de libertate, din care 127 în penitenciare-spital (Penitenciarul-Spital Mioveni, Penitenciarul-Spital București-Rahova,

Penitenciarul-Spital București-Jilava, Penitenciarul-Spital Dej etc.) și 3 în spitale din rețeaua sanitată publică (Spitalul Județean de Urgență Târgoviște, Spitalul Clinic Fundeni București), iar în primele două luni ale anului 2019 au fost înregistrate 39 internări în penitenciare-spital. Motivele internărilor în spital au fost reprezentate în principal de reevaluarea periodică a persoanelor private de libertate diagnosticate cu boli cronice (afecțiuni cardiovasculare, boli psihice, afecțiuni respiratorii, digestive, renale etc.), monitorizarea evoluției bolii sub tratament și stabilirea conduitei terapeutice ulterioare, dar și de unele afecțiuni acute (chirurgicale, digestive, cardiovasculare etc.). Nu au fost înregistrate dificultăți în asigurarea internării în spital a persoanelor private de libertate în cazul în care a fost recomandat de către medic acest lucru.

Serviciile de medicină dentară erau asigurate în mod gratuit de medicul stomatolog care îndeplinea și funcția de medic - șef. Conform regisrrelor de consultații, în anul 2018 au fost acordate persoanelor private de libertate 299 de consultații stomatologice, iar în anul 2019, până la data vizitei, 52 de consultații.

Referitor la asigurarea tratamentului medical pentru persoanele private de libertate, în cadrul unității exista amenajat un punct farmaceutic, autorizat să desfășoare activități cu medicamente psihotrope, unde erau depozitate în condiții corespunzătoare medicamentele folosite pentru tratamentului afecțiunilor persoanelor private de libertate. Conform prevederilor legale, medicamentele psihotrope erau depozitate separat într-un dulap prevăzut cu sistem de închidere.

Conform Registrului de evidență al administrării tratamentului psihotrop, la data vizitei 31 de persoane diagnosticate cu afecțiuni psihice primeau tratament psihotrop recomandat de medicul specialist. Distribuirea tratamentului strict supravegheat era efectuată la cabinetul medical, persoanele private de libertate semnând pentru administrarea acestuia.

Persoanele private de libertate beneficiau de medicamente compensate, în baza unei prescripții medicale eliberate de medicul penitenciarului sau de alți medici specialiști, diferența dintre prețul medicamentelor și valoarea compensată în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate fiind plătită din fondurile Administrației Naționale a Penitenciarelor, conform Contractului – cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, a Legii nr. 254/2013 privind

executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și a Ordinului nr. 429/C-125/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor. Medicamentele prescrise de către medic persoanelor private de libertate erau eliberate din farmacie pentru o perioadă de 3-10 zile, atât pentru afecțiunile acute și subacute, cât și pentru afecțiunile cronice, fiind distribuite ulterior de personalul medical de serviciu.

În cazul apariției unor situații de urgență medico-chirurgicală, persoanele private de libertate erau prezentate imediat la cabinetul medical, unde medicul și/sau asistentul medical luau măsurile necesare în limita competenței. Au existat situații de urgență pentru afecțiuni medicale acute (alterarea stării generale, stop cardiorespirator, crize epileptice, traumatism prin cădere etc.) care au făcut necesară apelarea Serviciului Național de Urgență 112. Personalul medical de serviciu a acordat primul ajutor până la sosirea echipajului medical calificat din cadrul Serviciului Județean de Ambulanță, persoanele private de libertate implicate fiind transportate ulterior la Unitatea de Primiri Urgențe unde au primit îngrijiri medicale și tratament.

La cabinetul medical exista aparat medical de urgență, dar acesta nu era dotat cu medicamente și materiale sanitare în conformitate cu baremul prevăzut în Anexa 1 din Ordinul nr. 429/C-125/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor. În aparatul de urgență se găseau doar o parte din medicamentele prevăzute de barem, deși conform documentelor prezentate personalul medical efectuase demersuri în vederea completării stocului de medicamente de urgență.

Infirmeria amenajată în cadrul unității penitenciare dispunea de trei camere de cazare unde erau interne persoane private de libertate a căror stare de sănătate necesita o supraveghere mai atentă din partea personalului medical. Internarea în infirmerie se făcea numai la recomandarea medicului. În anul 2018 au fost interne în infirmerie 27 de persoane private de libertate diagnosticate cu diverse afecțiuni medicale (epilepsie, afecțiuni cardiovasculare, afecțiuni neurologice, boli psihice etc.), iar la data vizitei erau interne în acest sector 9 persoane private de libertate.

În cadrul infirmeriei era amenajat și izolatorul pentru boli contagioase, prevăzut cu un pat și grup sanitar propriu. La data vizitei nu erau cazate persoane private de libertate diagnosticate cu boli infecto-contagioase, dar în anul 2018 au fost consemnate 3 cazuri de varicelă și un caz de zona zoster. Persoanele bolnave au fost izolate și au primit îngrijiri medicale și tratament până la vindecarea completă. Conform documentelor medicale solicitate de echipa de vizită, în custodia penitenciarului nu existau persoane private de libertate diagnosticate cu HIV sau TBC, iar 26 de persoane erau diagnosticate cu hepatită cronică virală tip B sau C, în stadiul inactiv de purtători, acestea primind periodic tratament hepatoprotector, conform recomandării medicului specialist.

Referitor la constatarea leziunilor traumatice, la cabinetul medical există întocmit Registrul de incidente (auto/heteroagresiuni, leziuni produse în mod accidental și alte incidente). Dacă la examinarea medicală a persoanelor private de libertate se constată prezența unor leziuni corporale vizibile, acestea erau consemnate în Registrul de consultații medicale, în Fișa medicală și în Registrul de leziuni traumatice, în cazurile de heteroagresiune cu leziuni confirmate de personalul medical, fiind anunțată conducerea unității pentru a se întreprinde demersurile legale. Conform datelor consemnate în Registrul de incidente, în anul 2018, au fost înregistrate 138 de cazuri de auto/heteroagresiuni, doar o parte dintre acestea fiind confirmate de personalul medical. Leziunile au constat în plăgi autoprovocate, contuzii, eritem, escoriații, echimoze, plăgi înțepăte, înghițire voluntară de corpi străini, traumatisme minore produse în mod accidental, etc. Persoanele private de libertate au primit îngrijiri la cabinetul medical, acest lucru fiind consemnat în mod corespunzător în evidențele medicale. Nu a fost necesară sesizarea organelor de cercetare penală.

În anul 2019 până la data vizitei, au fost consemnate 6 cazuri de leziuni traumatice (2 autoagresiuni, 3 heteroagresiuni și un caz de leziuni produse prin cădere accidentală). În cazul heteroagresiunilor personalul medical a confirmat prezența leziunilor într-un singur caz, acestea fiind reprezentate de echimoze în regiunea cervicală și dorsală, produse în urma altercației între două persoane private de libertate. Personalul medical a întocmit o notă de informare către conducerea penitenciarului, cu privire la constatarea urmelor de agresiune fizică, iar conducerea a înaintat adrese către judecătorul de supraveghere a privării de libertate și către Poliția Orașului Găești în vederea cercetării acestui caz.

A mai fost identificat cazul unei persoane private de libertate care a susținut că a fost agresată și încătușată în mod abuziv de către personalul operativ. Motivul ar fi fost reprezentat de refuzul persoanei private de libertate de a accepta transferul într-o altă unitate penitenciară, nefiind informat cu privire la motivul și destinația transferului. De asemenea, persoana privată de libertate a considerat demersul de transfer drept o măsură represivă luată ca urmare a faptului că s-a adresat instituției Avocatul Poporului. În rapoartele de incident întocmite de către personalul operativ din escortă, se regăsesc mențiuni conform cărora persoana private de libertate a avut o atitudine necuvântătoare, a adresat injurii și amenințări, nu a respectat dispozițiile personalului operativ și a provocat daune prin distrugerea unor obiecte din autospeciala unde a fost îmbarcat în vederea transferului.

Conform certificatului medico-legal eliberat, persoana vătămată a afirmat că a fost victima unei agresiuni, iar leziunile consemnate au fost edem și exoriații produse la nivelul ambelor mâini. Deținutul a prezentat leziuni traumaticice care ar fi putut fi produse prin lovire cu un corp dur și prin contact tangențial cu corp dur, pentru leziunile traumaticice evaluându-se 3-4 zile de îngrijiri medicale.

În urma interviului cu persoana private de libertate și a analizării documentelor puse la dispoziție de către detinut, **echipa de vizită a apreciat că măsura de folosire a forței și a mijloacelor de imobilizare în acest caz nu trebuia să provoace niciun fel de leziuni deținutului.**

Referitor la cazurile privind refuzul de hrană, conform datelor consemnate în Registrul privind evidența persoanelor aflate în refuz de hrană, în anul 2018 au fost înregistrate 47 de cazuri de intrare în refuz de hrană a unor persoane private de libertate, iar în anul 2019, până la data vizitei, au fost consemnate 11 cazuri. Pe perioada refuzului de hrană, persoanele private de libertate au fost internate în infirmerie, starea lor de sănătate fiind monitorizată zilnic de personalul medical în ceea ce privește parametrii biologici și funcțiile vitale (tensiune arterială, puls, glicemie), fiind respectate prevederile legale cu privire la asistența medicală acordată pe parcursul refuzului de hrană cuprinse în Ordinul nr. 429/C-125/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor. La momentul efectuării vizitei, nicio persoană privată de libertate nu se afla în forma de protest a refuzului de hrană.

Referitor la cazurile de deces, în anul 2018 au fost înregistrate două cazuri de deces ale unor persoane private de libertate, dintre care unul s-a produs în spital. Conform celor menționate în documentele medicale, persoanele decedate erau diagnosticate cu afecțiuni medicale cronice (hipertensiune arterială, dislipidemie, infarct miocardic în antecedente etc.), pentru care primeau tratament medical permanent. În certificatele constatatoare ale decesului întocmite de Serviciul de Medicină Legală au fost consimilate la cauze: insuficiență cardio-circulatorie acută, edem pulmonar acut, infarct miocardic acut, ateroscleroză sistemică, miocardioscleroză, respectiv insuficiență cardio-circulatorie, infarct miocardic acut, ateromatoză coronaro-aortică, infarct miocardic cicatriceal.

Conducerea unității penitenciare a întreprins demersurile legale în acest sens fiind anunțate Serviciul Național Unic de Urgență 112, Poliția, Administrația Națională a Penitenciarelor și familiile decedaților.

În acest context, echipa de vizită recomandă unității **penitenciare respectarea dispozițiilor legale referitoare la sesizarea parchetului în cazul deceselor persoanelor condamnate**. Astfel, conform art. 52 alin. (1) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal "În cazul decesului unei persoane condamnate, administrația penitenciarului înștiințează de îndată judecătorul de supraveghere a privării de libertate, parchetul și Administrația Națională a Penitenciarelor, familia persoanei decedate, o persoană apropiată acesteia sau, după caz, reprezentantul legal".

Referitor la alimentația persoanelor private de libertate

Hrana zilnică a persoanelor private de libertate era preparată la blocul alimentar al unității, amenajat și dotat în mod corespunzător, conform situației de efective transmisă zilnic de conducerea unității. Personalul medical efectua zilnic inspecții la blocul alimentar, în scopul depistării eventualelor neconformități pe linie igienico – sanitară. Starea de igienă și de curățenie de la blocul alimentar era corespunzătoare, personalul care lucra aici purta uniforme de protecție și avea efectuate analizele medicale obligatorii efectuate la zi.

Persoanele private de libertate serveau masa în sălile de mese amenajate și dotate în mod corespunzător, prevăzute cu mese și scaune fixate în podea. În sala de mese existau 5

combine frigorifice unde persoanele private de libertate își puteau depozita alimentele perisabile primite prin sectorul vizită ori achiziționate de la magazinul unității.

În ziua vizitei au fost servite la masa de prânz ciorbă țărănească de legume, iahnie de fasole cu carne de porc și salată de varză murată, la regimul comun, iar la regimul diabetic și la cel adresat persoanelor private de libertate cu alte apartenențe religioase, iahnia de fasole cu carne de porc era înlocuită cu ghiveci de legume cu pulpe de pui. Deși din verificarea tabelelor decadale de repartiție a alimentelor a rezultat că la norma comună erau asigurate prin meniul zilnic aproximativ 2900 de calorii/persoană, **conform aprecierii membrilor echipei de vizită, hrana servită avea o consistență relativ redusă, fiind necesară îmbunătățirea calității acesteia.**

Probele alimentare prelevate zilnic erau păstrate timp de 48 de ore, într-un frigider special destinat acestui scop, prevăzut cu termometru și grafic de monitorizare a temperaturii conform prevederilor Ordinului Ministerului Sănătății nr. 976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor.

Penitenciarul Găești avea Document de înregistrare sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor, emis pentru obiectivul cantină de către Direcția Sanitară Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Dâmbovița, în termen legal de valabilitate, pentru activități de recepție și depozitare a materiilor prime de origine animală și nonanimală, provenite din unități autorizate și/sau înregistrate sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor, prepararea de meniuri și servirea mesei către consumatorul final.

Referitor la asistența psihologică

Asistența psihologică era asigurată de 3 psihologi (2 ofițeri psihologi și un psiholog civil, inspector de specialitate), angajați în cadrul Serviciului Educație și Asistență Psihosocială.

Având în vedere specificul unității (regim deschis de executare a pedepselor), una dintre principalele activități psihologice era realizarea evaluărilor psihologice finale necesare analizării în comisia de liberare condiționată, comisie care se întuncea în fiecare zi de marți a săptămânnii. Volumul de muncă varia în funcție de numărul persoanelor private de libertate a căror situație era analizată în cadrul comisiilor, de la 8 la peste 30 de persoane

într-o singură zi. Conform informațiilor oficiale, în perioada ianuarie 2018-februarie 2019 au fost înregistrate un număr de 1495 evaluări psihologice finale. Totodată, au fost realizate un număr 328 evaluări psihologice periodice cu scopul analizării situației persoanelor private de libertate în cadrul comisiei de individualizare, motivele fiind diferite de la modificarea situației juridice, la cazul aplicării unor sancțiuni disciplinare, la solicitarea instanței sau la cel puțin 6 luni de la ultima evaluare.

Cu privire la programele de intervenție de grup au fost desfășurate programe de autocunoaștere și dezvoltare personală (125 participanți, 10 grupuri, 12-14 ședințe), programe de asistență psihologică specifică pentru diminuarea furiei (88 participanți, 8 grupuri, 24 de ședințe), proiecte de activitate pentru diminuarea comportamentului agresiv și al violenței (38 participanți, 3 grupuri, 5-7 ședințe), proiecte de activitate privind prevenirea consumului de droguri (93 participanți, 8 grupuri, 7 ședințe), proiecte de restructurare atitudinală “Alegările personale îți marchează viața” (197 participanți 16 grupuri, 4 ședințe), proiecte de activitate “Identitate masculină vs identitate feminină” (15 participanți, 4 ședințe,) și proiecte de activitate ateliere de teatru de improvizație (40 participanți, 2 grupuri, 14 ateliere).

La nivel individual, psihologii realizau con vorbiri individuale cu persoanele private de libertate, astfel că, în perioada menționată, au fost susținute un număr de 431 de con vorbiri individuale de informare cu privire la participarea la activitățile psihologice, lămuriri privind situația creditelor, posibilitatea acordării unei recompense și alte aspecte.

Cu privire la acordarea consilierii psihologice, au fost desfășurate un număr de 210 ședințe de consiliere psihologică, beneficiarii fiind în special persoanele cu tulburări psihice, persoanele consumatoare de substanțe psiho-active, persoanele cu conduită agresivă și persoanele cu risc de suicid. Pe lângă acestea, aproximativ 42% din totalitatea ședințelor de consiliere psihologică au fost acordate în situații de criză (refuz de hrană, deces al unui membru de familie, etc). De remarcat că ședințele psihologice se acordau atât la solicitarea proprie a persoanelor private de libertate cât și la sesizarea șefului de secție sau la recomandarea cadrelor medicale ale unității.

În ziua vizitei, echipa a constatat că medicul colaborator al unității în urma examinării medicale recomandase unei persoane private de libertate un consult psihologic, totodată anunțând telefonic ofițerul psiholog pentru a realiza o ședință psihologică cu cazul

amintit. În ceea ce privește asigurarea asistenței psihologice persoanelor private de libertate cu diagnostic psihiatric, conform documentelor consultate, de dată recentă unele dintre acestea au fost transferate la secțiile de psihiatrie pentru internare în vederea evaluării și tratamentului medicamentos. S-a constatat că perioada de internare varia între 5 și 8 zile. În total, în ultimul an au fost identificate 23 de persoane private de libertate diagnosticate cu afecțiuni psihice și 8 persoane incluse în categoria persoanelor cu conduită agresivă care au beneficiat de asistență psihologică.

Cu privire la formare profesională continuă, cei trei psihologi au participat la stagii de practică în cadrul penitenciarelor Bistrița și Ploiești, iar un psiholog la simpozionul de psihologie organizat de Poliția Română .

Au fost identificate unele deficiențe și anume: **lipsa unor instrumente de evaluare psihologică de identificare a nevoilor și riscurilor psihologice**, deficiență constatătă și în cadrul vizitei din 2016 care a făcut obiectul unei recomandări. În urma recomandării din Raportul de vizită, conducerea penitenciarului a trimis o adresă Administrației Naționale a Penitenciarelor cu privire la posibilitatea achiziționării unor instrumente validate științific de identificare a nevoilor și riscurilor psihologice. Răspunsul Administrației Naționale a Penitenciarelor (mai 2017) preciza că achiziția se poate realiza pe plan local și că în situația achiziției centralizate a unor teste psihologice, acestea vor fi repartizate și către unitatea penitenciară. La momentul vizitei, pe necesarul de materiale pentru proiectul de buget din 2019 al Serviciului de Reintegrare Socială au fost incluse instrumente psihologice și anume un chestionar de screening psihiatric, interviuri clinice și scale de depresie, anxietate și stres. **Până la data vizitei, bugetul instituției nu fusese aprobat și deci nici instrumentele psihologice amintite nu au fost achiziționate.**

Cu privire la cererile persoanelor private de libertate, conform registrului de evidențe cereri deținuți s-a constatat că sub aspect psihologic existau unele cereri (puține la număr) de prezentare la psiholog (con vorbiri individuale, consiliere psihologică). Acestea au fost consemnate, trimise spre soluționare Serviciului de Reintegrare socială, identificate în aplicația online ca fiind aprobate. Însă, în aplicația online la rubrica **"consiliere psihologică"** la majoritatea persoanelor private de libertate verificate nu existau consemnări, deși în documentele scrise, registrul specialistului erau înregistrate ședințele de consiliere psihologică.

Referitor la asistență socială

În cadrul Penitenciarului era amenajat un cabinet de asistență socială, dotat corespunzător tehnic și metodologic. Cabinetul era utilizat numai pentru activitatea specialiștilor, activitățile de evaluare și consiliere cu deținuții, cât și cele privind programele de asistență socială realizându-se în spațiile amenajate, în fiecare pavilion, în sălile de mese amplasate la fiecare etaj.

În Serviciul de asistență psihosocială, *gradul de încadrare este deficitar*, la compartimentul de asistență socială fiind angajați un număr de 2 ofițeri, nefiind respectat procentul de 1 asistent social/100 beneficiari, conform prevederilor Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale, cu modificările și completările ulterioare. Asistenții sociali angajați dețineau avizul de exercitare a profesiei, fiind înscrise în Registrul Național al Asistenților Sociali din România și dețineau treapta de competență corespunzătoare.

Activitatea asistentului social era structurată pe trei componente: *consiliere socială, convorbiri individuale și implementarea programelor structurate sau semi-structurate*.

Persoana privată de libertate apela la asistentul social în vederea menținerii relației cu familia, cu privire la identificarea și susținerea mediului de suport pentru integrare socială, cât și pentru identificarea dificultăților financiare post liberare.

Demersurile de asistență socială vizau identificarea nevoilor, a riscurilor de a dezvolta comportamente dezadaptative, precum și particularizarea intervențiilor în funcție de specificul fiecărei categorii de persoane private de libertate. Activitățile de asistență socială vizau: evaluarea, consilierea, medierea socială, precum și alte activități desfășurate în baza proiectului de activitate, fiind organizate pe trei componente: consiliere socială, convorbiri individuale, implementarea Programelor structurate sau semi-structurate.

Evaluarea și consilierea se realiza individual sau în grup în spațiile amenajate pentru desfășurarea activităților de reintegrare socială, în fiecare pavilion, cel mai frecvent în sala de mese amplasată la fiecare etaj. Nu se asigura astfel intimitatea și confidențialitatea actului de consiliere și mediere socială, aşadar se impune identificarea unor spații, la nivelul fiecărui pavilion care să corespundă unor astfel de condiții.

În cadrul Penitenciarului erau organizate Programe de asistență socială adresate deținuților, adaptate în funcție de nevoile și riscurile identificate, în vederea formării și

dezvoltării deprinderilor sociale, precum și a îmbunătățirii relațiilor acestora cu mediul de suport. Pentru fiecare program de asistență socială era constituită o mapă documentară fiind completată, în unele cazuri și cu alte documente suplimentare decât cele prevăzute în manualul programului.

De asemenea, asistenții sociali acordau sprijin calificat persoanelor private de libertate, în vederea ameliorării sau soluționării problemelor sociale cu care se confruntau, cât și în vederea pregătirii acestora pentru reintegrarea în familie și comunitate după liberarea din penitenciar. Din declarațiile asistenților sociali a rezultat faptul că o parte a deținuților solicitau și convorbiri individuale, ca demersuri de asistență socială, în cadrul cărora nu sunt identificate probleme sociale și care nu impun intervenții de specialitate. În cadrul întâlnirilor individuale deținuți formulau solicitări cu privire la: demersuri privind obținerea pensiei sau încadrarea în grad de handicap; transferuri ale pensiei; revizuirea situației medicale în vederea menținerii încadrării în grad de handicap/pensie de invaliditate; menținerea legăturii cu familia (dorește să știe detalii despre situația actuală a copiilor, dorește să îi vadă); includerea în programe sau activități; audiente pentru diverse probleme sau către alți specialiști; solicitări de efectuarea a anchetei sociale; solicitarea unor documente medicale existente la domiciliu pentru a stabili o posibilă încadrare în grad de handicap.

Referitor la medierea socială, asistenții sociali efectuau demersuri în raport cu instituțiile publice, organizațiile neguvernamentale și mediul de suport al persoanelor private de libertate, formulând adrese scrise către autorități sau telefonic, în cazuri temeinic justificate, când situația impunea intervenție imediată.

Echipa de vizită a constatat că toți specialiștii aveau orare întocmite corespunzător. Conform procedurilor și standardelor elaborate de către Direcția Reintegrare Socială din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor, zilnic, fiecare specialist avea alocate activități directe cu persoanele private de libertate. Asistenții sociali consemnau activitățile desfășurate în registrul specialistului, document înregistrat la începutul fiecărui an, dar și în aplicația informatică.

În cadrul programului de pregătire pentru liberare se desfășurau patru activități, trei dintre acestea fiind creditate de ANP. O activitate desfășurată în comunitate (o zi), în colaborare cu Asociația „Serviciul umanitar pentru penitenciare”, este o activitate

necreditată ce reprezintă participarea, o dată pe lună a unui număr de deținuți într-o unitate de învățământ (liceu sau școală generală), fie într-o sală de clasă sau Căminul Cultural dintr-o comună din județul Dâmbovița. Activitatea se desfășoară sub numele: „Prevenția anulează detenție” și în cadrul acesteia au loc discuții privind activitatea preventivă, deținuții dându-și acordul prealabil, cu privire la participare și furnizarea de informații.

Dintre activitățile creditate, în penitenciar se desfășurau următoarele programe: „Informare privind accesarea unui loc de muncă”; „Diferențe între generații”; „Începe acum cu ceea ce ai”.

Programului de pregătire pentru liberare includea și activități/informații referitoare la accesarea unui loc de muncă. Programul de pregătire pentru liberare se desfășura pe o perioadă de maxim 3 luni și se organiza în grupuri cu o ședință pe săptămână (pentru cei care nu erau implicați în activități lucrative) și cu 2 ședințe pe săptămână (pentru cei care erau angajați- interval orar 17-18). Nu au fost înregistrate situații în care deținuții înscriși la diverse activități să refuze să participe. Programele de socializare: „Diferența între generații” și „Începe acum cu ceea ce ai” erau organizate pe grupuri, existând permanent cereri pentru participarea la aceste grupuri de socializare.

Participarea deținuților la programele și activitățile educative, de asistență psihologică și asistență socială se realizase în baza recomandărilor consemnate în planul individualizat, activități formulate ulterior evaluării multidisciplinare, ținându-se cont de prioritizarea intervențiilor. Includerea în programele și activitățile organizate în Penitenciar, se făcuse în baza solicitării persoanei private de libertate, conform ofertei de programe și activități și a orarului de derulare a acestora.

În curtea penitenciarului era amenajată o biserică, majoritatea deținuților apreciind implicarea preotului în cadrul unor discuții individuale cu acesta, cât și în cadrul activităților religioase. De asemenea, în apropierea secțiilor se aflau curți de plimbare amenajate cu copaci ce asigurau umbră, alei și băncuțe din lemn pentru odihnă, cât și mese, putând fi organizate jocuri de săh, remi, table, etc.

Penitenciarul deținea o sală de sport unde deținuții au acces de trei ori pe săptămână, câte o oră. Sala este dotată cu aparate de forță, bandă de alergare, gantere, sală de ping-pong, fiind amenajată pentru activități sportive pe echipe și avea angajați doi monitori

sportivi care asigurau coordonarea tuturor activităților desfășurate în penitenciar. De asemenea, erau amenajate mese de ping-pong și un teren exterior de fotbal/baschet.

O parte a deținuților au declarat că pot împrumuta cărți de la bibliotecă, aceasta fiind dotată cu un număr considerabil de cărți. În situația în care nu au găsit la bibliotecă anumite cărți au solicitat familiei să îi aducă. Echipa de vizită a constatat că mai mulți deținuți aveau manuale/ghiduri de conversație în limba engleză, aceștia precizând că doresc să învețe limba engleză, dar este destul de dificil fără un profesor. Periodic, în sălile de mese se difuzau filme documentare referitoare la tradițiile culturale românești, sau istorice.

Majoritatea deținuților au sesizat faptul că au făcut numeroase solicitări pentru a fi scoși la muncă, reprezentanții penitenciarului declarând faptul că există un număr redus de angajatori din zona orașului Găești care pot prelua forța de muncă, numărul solicitările de angajare fiind foarte mari.

La data vizitei un număr de 30 deținuți desfășurau activitate lucrativă în afara penitenciarului și 50 de deținuți erau implicați în activități gospodărești în incinta unității.

Nu se organizau cursuri de calificare/recalificare adaptate necesităților existente pe piața muncii, la care să participe deținuții care nu dețineau o calificare, urmând ca după liberare să poată fi integrați mai ușor pe piața muncii.

În situația în care deținutul solicitase consiliere individuală cu asistentul social, întâlnirea cu acesta se realizase, fie în sala de mese de pe palierul în care deținutul avea camera, fie în biroul supraveghetorului.

Cu privire la reintegrarea socială a deținuților, după liberare, se inițiau demersuri către autoritatea publică locală de la domiciliul deținutului cu privire la reintegrarea în comunitate a acestuia. O asociație din Târgu Neamț inițiașe un proiect de reintegrare a deținuților pe care dorea să-l deruleze în parteneriat cu penitenciarul, urmând să selecteze un număr de deținuți pe care urma să-i angajeze în muncă la momentul liberării.

De asemenea, un fost deținut lăsase date de contact oferind locuri de muncă, cazare și trei mese pe zi pentru deținuții care după liberare doreau să lucreze la o fabrică de sticlă din județul Ilfov.

Cu privire la corespondență, fiecare persoană care își primea corespondență semna pentru înmânarea corespondenței ce se deschide în fața angajatului penitenciarului.

Corespondența se primea de către personalul penitenciarului, se scana la aparatul cu raze X și se verifica dacă destinatarul se afla încarcerat în acest penitenciar. Ulterior corespondența se primea de către personalul penitenciarului la fiecare cameră, solicitându-se identificarea persoanei care o primea și apoi se deschidea plicul, fără a fi citit în fața persoanei care o primea, pentru a se verifica dacă mai există ceva în plic, în scopul prevenirii introducerii în penitenciar, a drogurilor, substanțelor toxice, explozibililor sau a altor asemenea obiecte a căror deținere este interzisă, fiind respectate prevederile art. 63 alin (3) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Scrisorile pe care deținuții le expediau puteau fi date gardienilor pentru a fi depuse în cutia poștală. Cel mai frecvent deținuții își depuneau singuri scrisorile în cutia poștală.

Cheltuielile ocasionate de exercitarea dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență erau suportate, de regulă, de către persoanele condamnate, aşa cum prevede art. 64 alin (5) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Una din problemele majore cu care se confruntau asistenții sociali era aceea că, în cazuri frecvente, familia nu mai dorea să comunice cu deținutul. Pentru cei fără posibilități materiale asistenții sociali din cadrul Biroului de Asistență Psihosocială făceau demersuri în vederea menținerii/refacerii legăturii cu familia, demersuri consemnate în Notele telefonice prin apelarea reprezentanților primăriilor de domiciliu a deținutului sau adrese către poliția de la domiciliul deținutului, în vederea identificării familiei acestuia și menținerea relației cu aceștia.

Astfel, asistenții sociali elaboraseră, Rapoarte asupra con vorbirilor telefonice ce cuprindeau: data, felul con vorbirii (anunțată sau neanunțată); persoana care a inițiat con vorbirea; obiectul con vorbirii telefonice (solicitare informații privind sesizarea deținutului); conținutul con vorbirii telefonice; planul de acțiune. Deținuții aveau dreptul de a efectua con vorbiri telefonice de la telefoanele instalate în incinta sectorului de deținere, pe cheltuiala lor. Ei puteau comunica cu cel mult 10 persoane din exteriorul penitenciarului, atât din țară, cât și din străinătate.

Persoanele ce puteau fi contactate de către deținuți se indicau în cererea scrisă a deținutului (numele și numărul de telefon), care se supunea sprijinării directorului

penitenciarului și puteau fi și din afara familiei, prieteni, avocat, notar public, executor judecătoresc, mediator autorizat ori altă persoană cu atribuții oficiale, precum și reprezentantul diplomatic, în cazul deținuților de cetățenie străină.

În funcție de regimul de executare în care erau incluși, deținuții puteau efectua convorbiri telefonice, astfel: pentru deținuții cărora li se aplica regimul de executare deschis și semideschis, precum și cei cărora nu li se stabilise încă regimul de executare, puteau efectua 10apeluri telefonice zilnice, cu durata maximă cumulată de 60 de minute.

Con vorbirile telefonice aveau caracter confidențial și se efectuau numai sub supraveghere vizuală.

În fiecare secție existau amplasate aviziere cu informații importante pentru persoanele încarcerate, precum și contacte ale unor instituții.

Pentru a menține legătura permanentă cu familia și prietenii, cât și în vederea creșterii șanselor de reintegrare se acorda dreptul la comunicări on-line, pe baza unei programări prealabile.

Puteau beneficia de acest drept deținuții care, datorită distanței mari de la domiciliu la penitenciar sau a altor motive justificate nu sunt vizitați de membrii de familie, aparținători sau alte persoane (art.143 alin. 2 din H.G. nr. 157/2016) și care au o bună comportare, participau activ la programele și activitățile educative, de asistență psihologică și asistență socială recomandate în Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică, ori la activități lucrative.

Comunicările on-line erau condiționate de concluziile sau recomandările evaluării sociale, consemnate în Dosarul de educație și asistență psihosocială. Deținuții beneficiau de dreptul la comunicări on-line în baza aprobării directorului, la propunerea asistentului social sau a altui reprezentant al sectorului reintegrare socială cu responsabilități similare sau la cererea deținutului însoțită de un referat întocmit de asistentul social sau a altui reprezentant al sectorului reintegrare socială cu responsabilități similar (art. 136 alin. 1 din H.G. nr. 157/2016).

Deținuții puteau comunica on-line de 4 ori pe lună. Durata comunicării on-line este de până la 30 de minute, cu posibilitatea de extindere pe durata de până la 1 oră zilnic. De asemenea, pe baza aprobării Directorului general al Administrației Naționale a

Penitenciarelor se puteau realiza comunicări on-line între deținuții din locuri de deținere diferite.

A fost amenajat un spațiu în vederea realizării con vorbirilor online, în apropierea spațiului de vizite și spațiului de primire colete, dotat cu un singur calculator, prevăzut cu căști și microfon și mobilier.

Persoanele private de libertate erau programate pe intervale orare stricte, aprobate de directorul penitenciarului, iar comunicarea se realiza prin sistemul informatic Skype. Numărul deținuților care comunicau, în medie, în cursul unei luni nu depășea cifra patru. De comunicări on-line beneficiau cu precădere deținuții care nu au fost efectiv vizitați de membrii de familie, apartinători sau alte persoane, avându-se în vedere timpul scurs de la ultima vizită.

Referitor la primirea și soluționarea cererilor persoanelor private de libertate

Cererile persoanelor private de libertate custodiate de Penitenciarul Găești erau soluționate, conform unei proceduri aprobate prin Decizia directorului general al A.N.P. nr.452/04.07.2008 și a prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 157/2016, prin care a fost aprobat Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013.

Astfel, distribuirea formularelor cererilor se realiza de către supraveghetor cu ocazia apelului de seară și erau ridicate cu ocazia apelului de dimineată. Cерerile a căror competență aparținea locului de deținere erau înregistrate de către șeful secției unde era cauzată persoana condamnată, fiind predate pe bază de condiția persoanei desemnate de director cu distribuirea către comportamentele responsabile cu soluționarea acestora. Solicitările formulate instituției judecătorului de supraveghere, erau direcționate și soluționate la această instituție.

Din verificarea “Registrelor de evidență cereri deținuți” s-a constatat faptul că, “Registrul de evidență cereri deținuți” privind secția de deținere E1, avea toate rubricile complete corepunzător **cu excepția rubricii referitoare la “Rezoluția (mod de soluționare)” unde nu există nicio mențiune.**

De asemenea, din examinarea aleatorie a cererilor formulate de persoanele private de libertate a rezultat că acestea aveau corespondență atât în sistemul informatic al unității penitenciare (care era accesat de personalul unității) cât și în registrele de evidență ale

diferitelor compartimente care făceau parte din structura penitenciarului (spre exemplu: cerere - sistem informatic accesat de personal - registrul de evidență compartiment asistență socială).

Totodată, din discuțiile cu persoanele private de libertate care au dorit să aibă întrevederi cu membrii echipei de vizită a rezultat faptul că, cererile pe care le-au formulat (cu privire la prestare de muncă, îmbrăcăminte, vizite, pachet, cursuri, nr. de telefon, audiență la conducerea unității penitenciare) au fost soluționate în timp util (favorabil/nefavorabil) iar pentru cele la care nu se primise răspuns, cererile erau în termenul legal de soluționare respectiv, 30 de zile de la depunerea acestora.

Răspunsurile erau aduse la cunoștința persoanei private de libertate care semna de luare la cunoștință.

O parte din persoanele private de libertate au susținut că primeau număr de înregistrare la cererea formulată doar dacă îl cereau. În legătură cu acest aspect, din discuțiile purtate cu reprezentanții unității penitenciare s-a constatat faptul că, din cauza numărului mare de cereri formulate nu exista timpul fizic necesar pentru înregistrarea imediată a acestora. Înregistrarea cererilor se realiza după ce acestea erau strânse și înregistrate în registru de șeful de secție, ulterior fiind repartizate în funcție de solicitare, la compartimentele specifice. Se întocmisse un Registrul de cereri pe fiecare secție.

Cererile care ajungeau la compartimentul reintegrare aveau rezoluția dată de Directorul de asistență psihosocială și reintegrare socială făcând referire la participarea la programe de activități sau consiliere socială. O altă parte a cererilor avizate de către Directorul de asistență psihosocială și reintegrare socială erau direcționate către psihologi, educatori, preot sau monitorii sportivi.

Din analiza Registrului de cereri și a evidenței informative nominale, pentru fiecare deținut a rezultat faptul că cererile formulate de deținuți erau soluționate într-un timp rezonabil, cuprins între o zi/aceeași zi și 20 de zile în funcție de natura cererii, fiind respinse cererile în care solicitarea nu era formulată în mod clar. Un exemplu reținut: un deținut solicita ca lista privind persoanele care doreau să îl viziteze să fie suplimentată cu patru persoane. Respingerea cererii s-a făcut pe motiv că nu erau precizate numele celor patru persoane. De asemenea, a fost respinsă cererea unui deținut care a solicitat achiziționarea unui calculator aritmetic.

Rezoluțiile erau menționate în aplicație informatizată info-chioșc, însă aceasta se făcea în formă prescurtată și fără să conțină vreo motivare în cazul refuzurilor. Astfel, persoanele private de libertate nu cunoșteau motivele pentru care cererile formulate le erau refuzate.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

conducerii Penitenciarului Găești să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. instruirea personalului

-instruirea personalului operativ cu privire la interzicerea oricărora represalii împotriva persoanelor private de libertate care adresează petiții diferitelor autorități ale statului, precum și cu privire la modul de folosire a forței și a mijloacelor de imobilizare în mod proporțional cu natura evenimentului, conform prevederilor legislative naționale și internaționale în materie. Astfel:

Potrivit art. 42 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată "Nicio persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizitare", iar potrivit art. 21 alin. (1) din Protocolul Opțional din 18 decembrie 2002 la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante ratificat de Parlamentul României prin Legea 109/2009, "Nicio autoritate și niciun funcționar nu va dispune, aplica, permite ori tolera vreo sancțiune împotriva vreunei persoane sau organizații pentru fapta de a fi comunicat mecanismului național de prevenire ori delegațiilor acestuia orice informație, fie ea adevărată sau falsă, și niciuna dintre aceste persoane sau organizații nu poate fi prejudiciată în vreun alt mod"

2. referitor la condițiile de detenție

- dotarea camerelor cu mobilier suficient astfel încât să răspundă nevoilor fiecărei persoane private de libertate; înlocuirea instalațiilor sanitare uzate și deteriorate; asigurarea iluminatului natural și artificial corespunzător în camerele de deținere; înlocuirea paturilor confecționate din material lemnos cu paturi metalice și asigurarea unei distanțe corespunzătoare între paturile suprapuse; montarea suporturilor de televizor în spațiile dintre paturi; dotarea ușilor de acces ale tuturor cabinelor de toaletă cu sistem de închidere prevăzut cu mâner; asigurarea temperaturii optime și funcționării tuturor caloriferelor în camerele de cazare și montarea protecțiilor la partea superioară a caloriferelor; igienizarea camerelor de cazare și acoperirea corespunzătoare a pardoselii; dotarea curților de plimbare cu copertine care să ofere protecție împotriva intemperiilor vremii (ploi, ninsori, soare puternic etc.); repararea mașinilor de spălat din cadrul spălătoriei astfel încât persoanele private de libertate să-și poată spăla lenjeria; înlocuirea saltelelor uzate; compartimentarea băii comune în vederea asigurării intimității persoanelor private de libertate, asigurarea funcționalității dușurilor și înlocuirea robinetelor defecte cu unele noi, care să permită reglarea unei temperaturi optime pentru îmbăiere;

3. referitor la transfer

- păstrarea unui exemplar în fotocopie a dispoziției/deciziei de transfer la dosarul de penitenciar al fiecărei persoane private de libertate, înștiințarea persoanelor private de libertate cu privire la dispoziția/decizia de transfer în alt penitenciar;
- consemnarea datei pe înștiințările emise de Penitenciarul Găești către alte penitenciare, cu privire la transfer;

4. referitor la asistența medicală

- urgentarea demersurilor în vederea încadrării personalului medical pe posturile vacante;
- asigurarea evaluării periodice a tuturor persoanelor private de libertate diagnosticate cu afecțiuni medicale cronice, conform recomandării medicilor specialiști;

- dotarea aparatului de urgență cu medicamente și materiale sanitare conform baremului prevăzut de legislația în vigoare;
- efectuarea demersurilor necesare în vederea asigurării unor produse igienico-sanitare de o calitate mai bună pentru persoanele private de libertate;
- dispunerea măsurilor de eficientizare a acțiunilor de dezinsecție și deratizare;
- efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii calității hranei persoanelor private de libertate și asigurării hranei persoanelor transferare în ziua sosirii în penitenciar;

5. referitor la decese

- respectarea dispozițiilor legale referitoare la sesizarea parchetului în cazul deceselor persoanelor condamnate. Astfel, conform art. 52 alin. (1) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal ”În cazul decesului unei persoane condamnate, administrația penitenciarului înștiințează de îndată judecătorul de supraveghere a privării de libertate, parchetul și Administrația Națională a Penitenciarelor, familia persoanei decedate, o persoană apropiată acesteia sau, după caz, reprezentantul legal”.

6. referitor la asistența psihologică

- consemnarea activităților de consiliere psihologică în aplicația online;
- achiziționarea unor baterii de teste psihologice de identificare a nevoilor și riscurilor psihologice;

7. referitor la primirea și soluționarea cererilor

- înregistrarea cererilor persoanelor private de libertate, precum și a motivelor în cazul respingerii acestora în aplicație informatizată info-chioșc, astfel încât persoanele private de libertate să cunoască motivele pentru care au fost respinse cererile;
- formularele tipizate pentru cereri să fie autocopiatice, astfel încât persoanele private de libertate să primească o copie a cererilor formulate către personalul penitenciarului în timp real (spre exemplu: la data formulării sau la data ridicării acestora de supraveghetor);
- completarea tuturor rubricilor “Registrului de evidență cereri deținuți”;

8. referitor la asistența socială

- suplimentarea numărului de asistenți sociali astfel încât să fie respectat raportul de un asistent social la 100 de beneficiari.

- asigurarea unor spații corespunzătoare în care asistentul social să-și desfășoare activitatea în condiții de intimitate și confidențialitate.

- dezvoltarea unor programe și activități facultative suplimentare, fără a exista obligativitatea participării ca demersuri cu caracter general, astfel încât persoanele private de libertate să se simtă utile și să își poată ocupa timpul liber aflat la dispoziție.

- organizarea unor cursuri de calificare/recalificare adaptate necesităților existente pe piața muncii la care să participe deținuții care nu dețin o calificare sau care doresc reconversie pe piața muncii, urmând ca după liberare să poată fi integrat mai ușor pe piața muncii.

- identificarea posibilității de a organiza cursuri de limba engleză având în vedere numărul mare de deținuți care doreau să învețe o limbă străină.

RECOMANDĂ

Administrației Naționale a Penitenciarelor să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- transferarea persoanelor private de libertate să se realizeze avându-se în vedere menținerea legăturii cu familia;

- informarea prealabilă a persoanelor care urmează a fi transferate;

- asigurarea prezenței unei persoane de sex feminin în cadrul transferurilor între penitenciare în cazul persoanelor private de libertate de sex feminin;

- evitarea transferurilor repetitive ale persoanelor private de libertate astfel încât să se mențină legătura cu familia și cu avocatul.

RECOMANDĂ

Ministerului Justiției să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- extinderea capacitatei de cazare în secțiile pentru executarea pedepsei în regim deschis din zona Moldovei, măsură care să permită persoanele condamnate din județele situate în această zonă să mențină legătura cu familiile;
- evitarea direcționării soluționării plângerilor persoanelor private de libertate adresate Ministerului Justiției la instituția despre care s-a formulat plângerea. Soluționarea trebuie să fie făcută independent de persoanele/instituția la care se face referire în plângere.